

Aan de minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Voortgangsbrief uithuisplaatsingen
kinderopvangtoeslagaffaire (UHP KOT) december 2023

Datum
18 december 2023

Ons kenmerk
4902785

1 Aanleiding

Tijdens het debat op 12 mei 2022 heeft u toegezegd de Tweede Kamer elk half jaar te informeren over het aantal terugplaatsingen en het functioneren van het Ondersteuningsteam. Deze toezegging heeft geleid tot de voorliggende Kamerbrief.

2 Geadviseerd besluit

Geadviseerd wordt in te stemmen met verzending van de voorliggende brief.

3 Kernpunten

In het eerste deel van deze brief beschrijft u kort de inzet en resultaten in de aanpak UHP KOT. De relevante aantallen en meeste recente voortgangsrapportage van het Ondersteuningsteam zijn als bijlage bijgevoegd. Het tweede deel geeft inzicht in de voortgang die wordt geboekt bij de onderzoeken en reflecties. Uw toezeggingen en – waar mogelijk – reacties op de aangenomen moties komen aan bod in het derde deel. Bij het opstellen van de brief is rekening gehouden met de uitdrukkelijke wens van de Tweede Kamer om kortere brieven te ontvangen, reden een aantal onderdelen op te nemen in bijlagen.

4 Toelichting

4.1 Politieke context

Deze brief wordt mede namens de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane verstuurd. De staatssecretaris van VWS is medeverantwoordelijk voor het jeugdstelsel en medeopdrachtgever voor het programma Uithuisplaatsingen kinderen gedupeerden kinderopvangtoeslagaffaire (UHP KOT). De staatssecretaris Financiën - Toeslagen en Douane is verantwoordelijk voor de hersteloperatie. Deze brief wordt daarom parallel aan uw collega's voorgelegd.

Op 25 oktober 2023 vond het laatste commissiedebat over de jeugdbescherming plaats. Uw meest recente brieven over uithuisplaatsingen onder gedupeerden van de toeslagenaffaire zijn toen eveneens geagendeerd. Er zijn toen slechts een klein aantal vragen over dit onderwerp gesteld. Sinds de zomer zijn geen Kamervragen gesteld.

4.2 Financiële overwegingen

De geschatte kosten voor de uitvoering van het programma Ondersteuning

Uithuisplaatsingen gedupeerden Kinderopvangtoeslag (UHP KOT) voor 2022 zijn ingebracht bij de Ministeriële Commissie Toeslagen Herstel (MCTH). De MCTH heeft op 22 februari 2022 ingestemd bij met bijbehorende begroting.

Additionele financiering voor 2023 en (deels) 2024 is door het ministerie van Financiën uit middelen voor de hersteloperatie beschikbaar gesteld.

4.3 Krachtenveld

Deze brief is in samenwerking opgesteld met het ministerie van VWS en het programma Hersteloperatie toeslagen van het ministerie van Financiën. Daarnaast is afgestemd met het ministerie van Algemene Zaken, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Ondersteuningsteam, de Raad voor Rechtsbijstand, de Raad voor de Rechtspraak, de Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdzorg Nederland.

4.5 Ontwikkelingen hiervoor

De aanpak

- Op 26 november 2021 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de aanpak die is ontwikkeld om gedupeerde ouders en hun kinderen die te maken hebben gehad met een uithuisplaatsing extra hulp en ondersteuning te bieden.¹ Op 22 februari 2022 is zij voor het eerst geïnformeerd over de voortgang.²
- Doelen van de aanpak zijn het erkennen van het leed van de gedupeerde ouders en kinderen en bezien of herstel van de gezinssituatie wenselijk en mogelijk is.
- Gemeenten bieden alle gedupeerde gezinnen hulp en ondersteuning op vijf leefgebieden (financiën, wonen, zorg, gezin en werk).
- De Raad voor de Kinderbescherming en Gecertificeerde Instellingen zijn extra alert op gezinnen waarin sprake is van problemen met de kinderopvangtoeslag.
- Sinds 4 april 2022 is het Ondersteuningsteam landelijk beschikbaar voor gedupeerde ouders en hun kinderen die te maken hebben (gehad) met een uithuisplaatsing. De procesbegeleiders van het ondersteuningsteam zijn neutraal en onafhankelijk. Zij staan naast de ouders en kinderen, bieden hen een luisterend oor en brengen samen met ouders de situatie en hulpvraag in kaart, bespreken de mogelijkheden, en begeleiden bij het zetten van vervolgstappen. De veiligheid, ontwikkeling en perspectief van het kind staan daarbij altijd centraal. De Tweede Kamer is hierover op 31 maart 2022 per brief geïnformeerd.³
- Tijdens het debat op 12 mei 2022 zijn een aantal moties ingediend en toezeggingen gedaan. De Tweede Kamer is op 3 juni 2022 voor het eerst geformeerd over de acties die naar aanleiding daarvan zouden worden ingezet.⁴
- Op 1 juni 2022 is de 'Subsidieregeling kosteloze rechtsbijstand procedures rondom uithuisplaatsing en gezagsbeëindiging minderjarigen voor gedupeerde ouders herstelregelingen kinderopvangtoeslag' gepubliceerd. Op grond van deze subsidieregeling is kosteloze rechtsbijstand mogelijk

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
18 december 2023

Ons kenmerk
4902785

¹ Kamerstukken II 2021/22, 31839, nr. 921.

² Kamerstukken II 2021/22, 31066, nr. 979.

³ Kamerstukken II 2021/22, 31839, nr. 997.

⁴ Kamerstukken II 2021/22, 31839, nr. 1027.

- voor gedupeerde ouders die zich met bijstand van een advocaat willen verweren tegen een uithuisplaatsing of gezagsbeëindiging.
- Op 15 september 2022 hebben u, de betrokken wethouders namens de gemeenten, de staatssecretaris van VWS en de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane besloten dat de aanpak UHP KOT in 2023 wordt voortgezet.
 - Op 25 oktober 2022 is met terugwerkende kracht tot 1 januari 2022 de regeling vrijstelling griffierechten voor gedupeerde ouders herstelregelingen kinderopvangtoeslag gepubliceerd. Op grond van deze regeling hoeven gedupeerde ouders geen griffierecht te betalen in procedures over herstel van het gezag. Met de bestaande Regeling griffierechten burgerlijke zaken was al geregeld dat – kort gezegd – geen griffierecht wordt geheven voor de indiening van een verzoekschrift of verweerschrift in verband met de ondertoezichtstelling en in verband met de beëindiging van het gezag.
 - Op 1 november 2022 heeft u de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van de aanpak en de voortzetting daarvan in 2023.⁵
 - In december 2022 heeft u de adviesraad jongeren UHP KOT opgericht van kinderen van gedupeerde ouders die te maken kregen met uithuisplaatsing. Deze raad adviseert over wat deze specifieke groep jongeren nog meer nodig heeft naast de hulp die al voor hen beschikbaar is.
 - Op 5 juni 2023 heeft u de Tweede Kamer voor het laatste geïnformeerd over de voortgang van de aanpak.⁶
 - Op 1 juli 2023 is de Tijdelijke wet uitwisseling persoonsgegevens UHP KOT, inclusief enkele amendementen, in werking getreden. Met de wet worden – kort gezegd – de volgende doelen gediend:
 1. het verkrijgen van inzicht in de groep van UHP KOT-ouders en de UHP KOT-kinderen;
 2. het doen van een ondersteuningsaanbod aan de UHP KOT-ouders;
 3. het reflecteren op het eigen handelen door de raad voor de kinderbescherming, gecertificeerde instellingen en de gerechten inzake de dossiers van de UHP KOT-kinderen;
 4. het kunnen verrichten van wetenschappelijk onderzoek naar de samenhang van de kinderopvangtoeslagaffaire en uithuisplaatsingen;
 5. het informeren van UHP KOT-ouders en UHP KOT-kinderen over wat er met de persoonsgegevens is gedaan.
 - De uitvoering van de wet is begin september gestart. Op 18 september 2023⁷ heeft u de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van de eerste koppeling op grond van de tijdelijke wet uitwisseling persoonsgegevens.
 - Op 8 november 2022 hebben u, de betrokken wethouders namens de gemeenten, de staatssecretaris van VWS en de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane besloten dat de aanpak UHP KOT in 2024 wordt voortgezet.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
18 december 2023

Ons kenmerk
4902785

Onderzoek

- Parallel aan de aanpak is er behoefte aan onafhankelijk onderzoek naar de vraag of er in het geval van de gedupeerde ouders en gezinnen

⁵ Kamerstukken II 2022/23, 31839, nr. 909.

⁶ Kamerstukken II 2022/23, 31839, nr. 948.

⁷ Kamerstukken II 2023/24, 36275, nr. 21.

(als gevolg van de problemen rond de kinderopvangtoeslag) anders is gehandeld dan bij gezinnen die niet zijn geraakt door de problemen rond de kinderopvangtoeslag.⁸

- De Inspectie Justitie en Veiligheid heeft onderzoek gedaan naar de vraag hoe jeugdbescherming omging met gedupeerde gezinnen. Op 1 november 2022 heeft de IJenV de resultaten van het eerste deelonderzoek gepubliceerd. De resultaten van het tweede deelonderzoek zijn op 13 september 2023 gepubliceerd en u heeft uw beleidsreactie op 18 oktober 2023 in de verzamelbrief jeugd aan de Tweede Kamer gezonden.⁹
- Op 21 september 2023 het lid Omtzigt (onafhankelijk) tijdens de regeling van werkzaamheden van 21 september 2023 verzoek om een reactie op het rapport 'Het kind van de rekening' van Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV) en beantwoording van de vraag wat de regering doet voor gezinnen die gedupeerd zijn in de toeslagenaffaire en ook te maken hebben gekregen met uithuisplaatsing. U heeft op 5 oktober 2023 op dit verzoek gereageerd.¹⁰
- Daarnaast heeft u, na een toezegging tijdens het debat op 12 mei 2022, de onafhankelijke onderzoekscommissie "Commissie onderzoek uithuisplaatsingen in relatie tot de toeslagenaffaire" (de commissie Hamer) ingesteld die onderzoek doet naar het verband tussen de problemen met de kinderopvangtoeslag en uithuisplaatsingen. De commissie informeert de Tweede Kamer zelf over haar voortgang en werkwijze.
- Op 29 maart 2023 is een motie van het lid Omtzigt¹¹ aangenomen die strekt tot het bevorderen van twee aanvullende wetenschappelijke onderzoeken. Aan de hand van het onderzoeksplan van de commissie Hamer en de uitkomsten van het onderzoek van de IJenV wordt bepaald of en zo ja, welk aanvullend onderzoek er nog nodig is.¹² Omdat het onderzoeksplan van de Commissie Hamer nog niet is opgeleverd, wordt op deze motie in de brief niet nader ingegaan.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
18 december 2023

Ons kenmerk
4902785

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

De persoonsgegevens van ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

⁸ Kamerstukken II 2020/21, 35927, nr. 79.

⁹ Kamerstukken II 2023/24, 31839, nr. 985.

¹⁰ Kamerstukken II 2023/24, 31839, nr. 982.

¹¹ Kamerstukken II 2022/23, 36275, nr. 17.

¹² Kamerstukken II 2022/23, 31839, nr. 948.